

Περιβάλλον

Περιβαλλοντικά εγκλήματα και ποινές στην Ελλάδα

Μαρία Μανιαδάκη

5 Νοεμβρίου, 2020 9:55 πμ

περιβαλλοντικά εγκλήματα

0

Πολύς λόγος έγινε πρόσφατα με αφορμή τη «δίκη της Χρυσής Αυγής» για το ύψος των ποινών που επιβάλλονται από τα ελληνικά δικαστήρια.

Είναι γεγονός βέβαια ότι δεν ήταν η πρώτη φορά που το σύστημα επιβολής ποινικών κυρώσεων στην Ελλάδα αποτέλεσε αντικείμενο έντονου ενδιαφέροντος και κριτικής. Αντίστοιχα φαινόμενα έχουν παρατηρηθεί κατ' επανάληψη με αποκορύφωμα τη ψήφιση του ν. 4619/2019 που έθεσε σε ισχύ τον νέο Ποινικό Κώδικα.

Ποια είναι όμως η πραγματικότητα όσον αφορά την επιβολή ποινικών κυρώσεων στα «περιβαλλοντικά» εγκλήματα;

Από τα μέχρι σήμερα στοιχεία της δικαστικής έρευνας του Παρατηρητηρίου Περιβαλλοντικού Δικαίου Δυτικής Κρήτης, το οποίο λειτουργεί από το 2016 στο πλαίσιο του Προγράμματος LIFE NATURA THEMIS* προκύπτει κατ'αρχήν ότι σε ποσοστό περίπου 18% των εκδικαζόμενων περιβαλλοντικών υποθέσεων, οι οποίες είναι στην πλειονότητά τους πλημμεληματικού χαρακτήρα, εκδίδεται καταδικαστική απόφαση. Στους κριθέντες ως ενόχους επιβάλλονται ποινικές κυρώσεις μετρίου μεγέθους. Συγκεκριμένα, η μεταβολή αιγιαλού τιμωρείται κατά μέσο όρο με ποινή φυλάκισης 10 μηνών, η αυθαίρετη δόμηση κατά μέσο όρο με ποινή φυλάκισης 9 μηνών και χρηματική ποινή 5.000 Ευρώ, η εκκέρσωση δασικής έκτασης κατά μέσο όρο με ποινή φυλάκισης 13 μηνών και συχνά και με χρηματική ποινή, ο εμπρησμός επίσης κατά μέσο όρο με ποινή φυλάκισης 13 μηνών, η υποβάθμιση θαλάσσιου περιβάλλοντος κατά μέσο όρο με ποινή φυλάκισης 10 μηνών, η παράνομη ρίψη αποβλήτων κατά μέσο όρο με ποινή φυλάκισης 15 μηνών και συχνά και με χρηματική ποινή και ακολουθούν και άλλα λιγότερο συχνά διωκόμενα εγκλήματα, όπως η παράνομη θήρα, η παράνομη υλοτομία κλπ με ηπιότερες ποινές.

Φυσικά το ευεργέτημα της αναστολής εκτελέσεως της επιβληθείσας ποινής φυλάκισης έχει ως αποτέλεσμα να μην εκτίονται στην πραγματικότητα οι επιβληθείσες ποινές και στις φυλακές να μην έχουμε εν τέλει κρατούμενους για περιβαλλοντικά εγκλήματα.

Επιτυχάνεται συνεπώς κάτι ουσιαστικό με τις επιβαλλόμενες ποινές; Το ποινικό δίκαιο αποτελεί αναγκαίο μέσο για την αποτελεσματική προστασία του περιβάλλοντος καθόσον τα περιβαλλοντικά εγκλήματα έχουν ολέθριες επιπτώσεις στο περιβάλλον και στην ανθρώπινη υγεία και για αυτό πρέπει να διασφαλιστεί ότι τα αδικήματα αυτά υπόκεινται σε ποινικές κυρώσεις στις σοβαρές περιπτώσεις. Σε κάθε περίπτωση, η απειλή κυρώσεων ποινικού χαρακτήρα, έστω και μη εκτιόμενων στην πραγματικότητα, και οι επιπτώσεις τους όσον αφορά την υπόληψη των δυνητικών δραστών μπορεί να υποτεθεί ότι λειτουργεί κατ' αρχήν ως ισχυρό αντικίνητρο για τη διάπραξη της παράνομης πράξης. Με δε τον νέο Ποινικό Κώδικα ενισχύεται η επιβολή χρηματικών ποινών, ο ρόλος των οποίων μέχρι σήμερα ήταν περιορισμένος, ενώ μετατρέπεται η παροχή κοινωφελούς εργασίας, που μέχρι σήμερα αποτελούσε αποκλειστικά εναλλακτικό τρόπο έκτισης της ποινής, σε κύρια ποινή (η ισχύς βέβαια της σχετικής διάταξη έχει ανασταλεί μέχρι νεωτέρας), στοιχεία που είναι δυνατόν, εφόσον τύχουν ορθής εφαρμογής, να συντελέσουν σημαντικά στο μέλλον στην πρόληψη των περιβαλλοντικών εγκλημάτων. Η απάντηση λοιπόν είναι ότι «ο νόμος μπορεί να επιβληθεί μόνο όταν μπορεί να τιμωρήσει»...

*Το έργο LIFE NATURA THEMIS «Προώθηση της ενημέρωσης για τη δίωξη εγκλημάτων κατά της άγριας ζωής και ανάδειξη της περιβαλλοντικής ευθύνης για την αποκατάσταση ζημιών της βιοποικιλότητας σε περιοχές του Δικτύου NATURA 2000 στην Κρήτη» (LIFE14/GIE/GR/000026) χρηματοδοτείται σε ποσοστό 60% από το χρηματοδοτικό εργαλείο LIFE “Περιβαλλοντική Διακυβέρνηση & Πληροφόρηση” της Ευρωπαϊκής Επιτροπής/EASME, ενώ μέρος της ιδίας συμμετοχής των Συνδικαιούχων του έργου καλύφθηκε από το Πράσινο Ταμείο. Απευθύνεται σε Δικαστές, Εισαγγελείς, Δικηγόρους, Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις, δημόσιες αρχές με προανακριτικές αρμοδιότητες και το ευρύ κοινό. Λεπτομέρειες για το έργο δίνονται στην ιστοσελίδα του έργου: <http://www.lifethemis.eu>